

GENÇLİK VE MİLLÎ KÜLTÜR

M. Zeki TÜRKER*

Gençlik meselesi ele alınırken, her şeyden önce "gençlik" kavramının neyi ifade ettiğini çok iyi tesbit etmek gerekmektedir. Aksi halde, belirsiz kavramlarla yola çıkmak, bizleri yanlış mecralara sürükleyerek kavram kargaşasına ve tamiri mümkün olmayan hatalara sürükler.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın tarifine göre gençlik, "büluğa erme sebebiyle, biyolojik ve psikolojik bakımdan çocuğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12-24 yaş grubudur (1). Eğer biz, bu tariftten yola çıkacak olursak, gençliği insan hayatının belli bir evresinde fizikî olarak meydana gelen gelişme ve bu gelişmenin üretim hayatına olan katkısı açısından değerlendirmiş oluruz. Halbuki, bu anlayış, gençliğin tarifini eksik bırakmaktadır. Çünkü, günümüz dünyasında hakim olan ideolojiler nazarında insan, homo-economicus ve homo-faber bir canlı olarak ele alınmaktadır. Bu da insana baskın açısının bir göstergesidir. İnsan gaye olmaktan ziyade vasıta olarak ele alınmaktadır.

Gerçekten, gençlik döneminin, yani 12-24 yaş grubunun biyolojik, psikolojik ve fizyolojik gelişim çizgisi çok önemli bir devreyi oluşturur. Ancak, insan hayatındaki bu gelişim çizgisi, bizzatın insanın hayatta her türlü başı boşluğu yapabileceği manasına gelmemelidir. Genç olan bu dönemde yer, içer, eğlenir ve hayatın tadını çıkarır anlayışı, çok sakat bir mantıkî çıkarıma dayanır. Halbuki, insandaki bu devre ait özellikler, çok büyük bir dünya görüşünün perspektifi içerisinde çok daha değişik şekilde, ele alınıp daha iyi değerlendirilebilir.

Gençlik döneminin, çocukluk dönemi ve olgunluk döneminden farklı olacağı açıktır (2). İşte, bu farklılık toplum hayatı yaşayan insanlar için çok önemli sorumlulukları ve problemleri beraberinde getirmektedir. Çünkü, yetişmekte olan insanın toplumla bütünleşmesi, yani sosyalleşmesi, bir önceki dönemde başlayarak gençlik döneminde sağlıklı ve şahsiyetli bir fert olarak toplumla bütünleşir. İşte bu noktada kültür nakli meselesi gerçeği ile karşılaşmaktayız.

Kültür, bir toplumun karşılaştığı problemleri çözümlenmek ve toplum ihtiyaçlarına cevap vermek üzere bizzat toplumun oluşturduğu değer ve müesseselerdir (3). Kültür değeri dediğimiz bu unsurlar, bir insan için hayatî ihtiyaçları ne ise, toplum için de o mesabededir. Toplum hayatı yaşayıp da kültürü olmayan bir millet gösterilemez. Kültürün unsurları ise, başta din olmak üzere, manevi kıymetlerin şekillendirildiği değer ve müesseselerdir. Yani eşya ve olaylara inanılan değerler ışığında şehre ve hüviyet kazandırıcıdır.

Bir toplumun geleceğini emanet edeceği gençliğe, geçmişte meydana getirilmiş değer ve müesseseleri aktarmak, mevcut kültür değerlerini korunup geliştirilmesi için

*) S.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitü Sekreteri

1) DPT Raporu, Ank. 1983.

2) Sami ŞENER, *Türkiye'de Gençlik Olayı*, Timaş Yay., İst. 1991, S. 13.

3) Erol GÜNGÖR, *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*, Ötügen Yay., İst., 1986, s. 76.

çok önemlidir. Dolayısı ile kültür nakli meselesi çok ilmî bir konudur. Bilhassa sosyal değişimin hızını artırdığı, toplumların sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısında meydana gelen sarsıntıların herkesi bunalttığı günümüzde gençlik ve kültür nakli artık başlı başına bir araştırma konusudur. Günümüzde, ilgili ilim adamları bu konuda çok önemli çalışmalar yapmakta, hem ailelere hem de idarecilere yardım etmektedir (4). Çünkü, genç, geleceğin önemli işaretlerini veren ve içinde bulunduğu hali değiştirmeye ve geliştirmeye çalışan bir ferttir (5).

Acaba, gençliğin değiştirmeye ve geliştirmeye çalışacağı değerler ve müesseseler nelerdir? Gençliğin geliştirmeye çalıştığı unsurlar, içinde yaşadığımız toplumun tarih boyunca çeşitli tecrübeler ışığında oluşturduğu milli kültürdür. Bu manada milli kültür, Türk milletinin sahip olduğu inanç, değer ve müesseselerin bütünüdür.

Gençliğin millî kültürle bütünleşmesi ve millî kültürü özüne bağlı olarak geliştirebilmesi için, ailede, okulda ve toplumda sosyalleşme ve sosyalleştirme sürecinin son derece sağlıklı ve uyumlu olması gerekmektedir. İlim adamlarının tesbitlerine göre, kendi tarihi, inançları ve değerleri ile bütünleşemeyen insanların yukarıda söylediğimiz gibi, aile, okul ve çevre üçgenindeki uyumsuzluk sebebiyle kendilerine yabancılaştuklarını ve proplem olduklarını söylemektedirler. Bugün bizimde toplum olarak yaşadığımız en önemli proplemlerden biri toplumun kendi inanç ve değerlerine yabancılaşması proplemidir. Sosyolog Zimmerman'a göre "18. ve 19. asrın toplumlarında en dinamik unsur işçiler olduğu halde, 20. asırda artık ihtilal ve inkılapların öncüsü" entelijansiya" adını verdiği yüksek tahsil yapan gençliktir. Dün ihtilalciler, daha çok fabrikalarda kümelenirken, bugün onlar daha çok üniversite ve Yüksek okullarda kümelenmektedirler (6). 19. yy. sanayii toplumuna geçiş sancılarının yaşandığı dönemlerde, Batı toplumlarının ekonomik ve sosyal yapıdaki çarpıklıklar sebebiyle kültürel çatışma doğmuştur. Mevcut yapı içerisinde işçi sınıfı bunalımları ve sosyal değişimin manivelası olmuştur. Aynı durum bizde de yer yer yaşanmaktadır. Zamanımızda sosyal statünün eğitim ve öğretimle belirlendiği modern toplumlarda, şayet toplumsal yapıda çarpıklıklar ve dengesizlikler mevcut ise, sosyal değişme ve çatışmaların manivelası olarak gençlik devreye girmektedir. Çünkü zaman içinde şartlar ve faktörler değişmektedir.

Meseleye bu açıdan baktığımızda, son bir kaç yüzyıllık tarihimiz içerisinde sosyal yapıımızdaki sarsıntılar sebebiyle, çeşitli fırtınalar yaşayan toplumumuzda gençliğin tavırları çok dikkat çekicidir. Kendi inanç ve değerleri ile bağını koparan inkıtal vesilesiyle, Türk milleti, çeşitli kimlik arayışına itilmiştir. Kimlik arayışı sürecinde, toplumun çeşitli kademelerinde daimi bir huzursuzluk yaşanmakta ise de, esas huzursuzluk kendi kimliğini bulamayan ve kendi kültüründen doyasıya beslenemeyen Türk gençliği tarafından yaşanmaktadır. 1969 dan beri öğrenci olayları bu yüzden sürmektedir. Sosyal değişme sürecinde farklı kültürel özelliklere sahip toplumsal kesitler arasında değer ikizleşmesi ortaya çıkmakta ve durum nesiller arası çatışmalara dönmektedir. Daha da vahim olanı millî kültürün yozlaştırılması sebebiyle normsuzluk adını verdiğimiz sosyopatolojik ve anonim rahatsızlık meydana gelmekte, farklı inanç ve değerlerle şekillenen anlayışlar sebebiyle yer yer toplumsal çatışmalar yaşanmaktadır. (Başörtüsü meselesi)

Toplumsal çatışma ortamlarında en çok etkilenen grup, toplumun en dinamik kesimini oluşturan gençlik olmaktadır. Çünkü, gençlik, kamu gereği toplumsal meselelerle en az idareciler kadar ilgilenmektedir. Fakat kendilerine, yeterli seviyede rehberlik yapılmadığından, eğitim ve öğretim müesseselerinde millî kimliğe ait değer ve inançlar kendilerine kazandırılmadığından, gençlik de, toplumsal çatışmaların bir cephesi haline

4) S. Ahmet Arvasi, Türk-İslâm Ülküsü, Ocak Yay., Ank., 1983, C.3, s. 104.

5) Gençlik Rehberi, Birleşik Dağıtım, 1992, s. 35.

6) S. Ahmet Arvasi, A.g.e., s. 106.

gelmekte ve iç ve dış düşmanlar tarafından kolayca istismar edilmektedir. Çeşitli istismarlar yüzünden, kimlik arayışını sürdüren gençlik-doğru ve yanlış- kimliğini yabancı kültürler ve ideolojiler içinde aramak mecburiyetinde kalmaktadır (7).

Özellikle devletin, kitle iletişim araçlarının gençliğin ve topyekün milletin ileri ve doğru hedeflere kanalizesi noktasında ve sosyal bütünleşmeyi sağlama hususunda eksikleri pek çoktur. Güçlü toplumlar, toplumu meydana getiren herbir ferdi, millî kültürüyle bezeyerek ve millî kültürün etrafında oluşan müesseselerle, ancak ileri ve doğru hedeflere koşturabilirler. Çünkü, kültür aynı zamanda bir şuur ve vicdan işidir. Ferdi ve toplumu, hem dıştan kuşatır, hem de içten fetheder.

Millî kültür şuru, insanı kendi kendine yabancılaştırmaktan koruyan bir psikomotor gücüdür. İnsanlar ve toplumlar ancak bu güç sayesinde ayakta kalabilir. Millî kültür şuru, basit bir tarih ve değer bilgisinden ibaret değildir. Buradaki şuur, bilgi ile birlikte ve belki ondan daha çok duygu manasında anlaşılmalıdır. İnsanla tarih ve inanç arasında hissi bir bağlılık kurulduğu takdirde, o zaman insan ve kültür özdeşleşmesi, yani identification mümkün olabilecektir. Bir milletin fertleri, o millete ait kültürün temel değerleri ve müesseselerini (aile, hukuk, ahlâk ve töre gibi) kendi özel geçmişlerinin olayları halinde görmeye başlayınca, bu özdeşleşme ve kimlik bulma hadisesi gerçekleşmektedir. Kendi geçmişimiz nasıl bizim şahsiyetimizin temelini teşkil ediyorsa, müslüman Türk milletinin geçmişi de gençlerimizle birlikte hepimizin kimliğini ve şahsiyetini teşkil etmektedir (8). Kendi toplumumuzun inanç ve ideallerine, kısaca millî kültürüne sahip olabilme şuurunu kazanamayan bir gençlikten, kısa ve uzun vadeli hedefler için bir fedakarlık beklenemez.

Amerikalı araştırmacı Hurlock, gençliğin kimlik arayışı ve kendileriyle özdeşleştirecekleri şahsiyetler hakkında şöyle demektedir: "Genç erkekler kendilerine örnek olarak, daha çok uzak çevreden, tarihten, romanlardan ve hayattaki büyük adamlardan, genç kızlar ise, erkeklerin aksine, ideal seçtikleri tipleri daha çok yakın çevrelerden almaktadır. Yine aynı araştırmacıya göre, gençlik kahramanlarını yabancıardan çok, kendi millî hayatı içinde bulmaya çalışmaktadır. Tabii ki, kendini ve kendi milletini iyi tanıyamayan ya da tanıma fırsatını bulamayan gençler ise, yabancılarla yönelmekte, kendi ideallerini yabancı toplumlar ve tarihler içerisinde aramaktadırlar (9).

Netice olarak diyebiliriz ki, müslüman Türk milletini, geçmişteki güçlü ve büyük misyonunun temsilcisi olmak istiyorsa, geleceğine emanet edeceği gençliğine modern çağın elindeki malzemeyi kendi kültürünün hayat bahşedici solugunu üfleyecek, bir kimlik ve bir ideal vermek mecburiyetindedir.

7) Adil Doğru, Değişen Toplumun Bunalımı, Timaş Yay., İst., 1991, s. 46-47.

8) Erol Güngör, Türk Kültürü ve Milliyetçilik, Töre-Devlet Yay., Ank., 1980, s. 60.

9) S. Ahmet Arvasî, A.g.e., C.3, s. 107.

